

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedige meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St. Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaasde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Finneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmachine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Vearne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensarten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 223. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Dorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baerode.

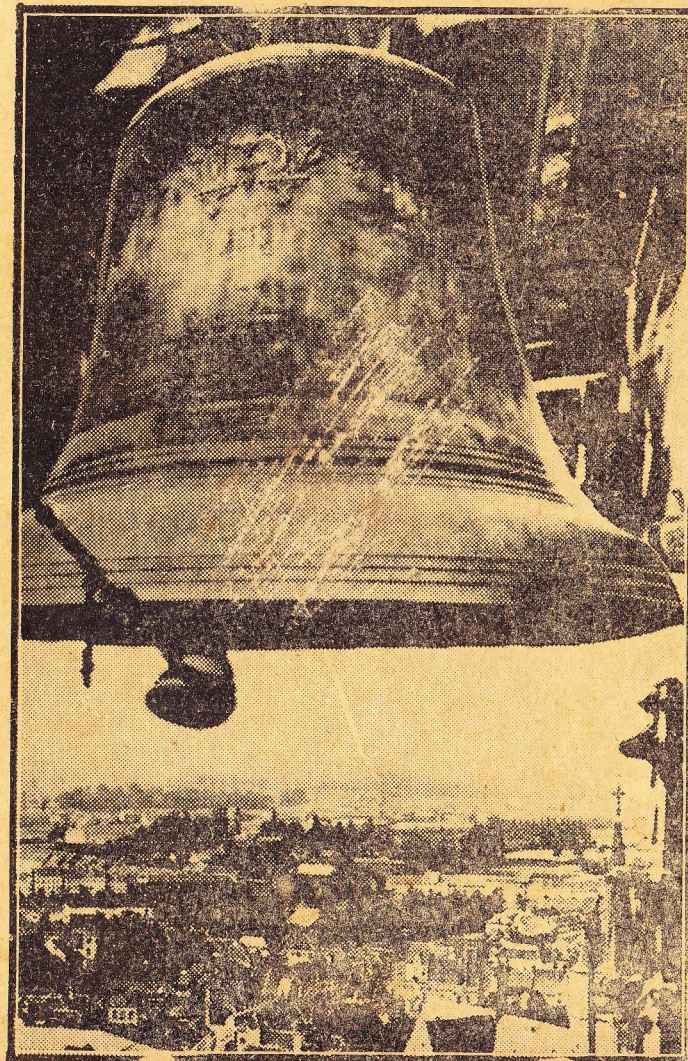
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

Tweede druk.

Nr. 241.

A. HANS.

De Avonturen van den Torenwachter

A. HANS.

De Avonturen van den Torenwachter.

I.

Toon Valke keek over den omgang van den hoogen toren. Hij verwachtte de luiders. De oude burgemeester was een uur geleden gestorven en dat moest de groote klok nu aan de gansche stad melden. De menschen van het stadje wisten al weken, dat de burgemeester ernstig ziek was en niet meer kon genezen. En als ze nu de groote klok hoorden tampen, zou ieder weten, dat de burgemeester overleden was.

Toon Valke zag daar in de Hoogstraat het deftig huis van den burgemeester. Al de luiken waren dicht, ten teeken van rouw.

Daar binnen lag nu de burgemeester op zijn doodsbed, en weenden zijn vrouw, zonen en dochters. 't Zou wel een lange begrafenisstoet zijn. Vijftig jaar was mijnheer Borregrave burgemeester geweest. Een heele tijd... Nu zou zijn zoon Karel burgemeester worden.

— Maar hij is heel anders dan zijn vader, mompelde Toon, en hij zuchtte.

Ieder had den ouden burgemeester geacht, maar van Karel Borregrave hielden de menschen niet.

Toon zag zes mannen over de markt komen. 't Waren de luiders. De stadsbode was ze gaan verwittigen. En ze hadden bij het stadhuis op elkaar gewacht.

Toon begaf zich naar de verdieping waar de groote klok hing. 't Was een heele baas, al twee honderd jaar oud. In 't brons stond den datum, waarop de klok gegoten was, bij den naam van den bekwamen meester. En men las ook nog 't volgende: « Ik loof den Heer, vermaan de menschen, treur niet de bedroefden, verheug me met de blijden en waarschuw voor rampen ».

Nu hing de klok daar roerloos, als dood. Maar dadelijk zou ze leven en over de stad, en tot ver over 't land haar machtige stem doen galmen.

De zes mannen kwamen naar boven langs de donkere wenteltrap.

Even zetten ze zich neer om uit te rusten en op adem te komen.

— Goeden dag, groette Toon. Dat is op 't onverwacht, hé?

— Zoo heel onverwacht is het niet, zei Marius Van Linden. De burgemeester was al sedert gisteren op zijn uiterste. Ik hoorde het van zijn koetsier.

— Hij is tachtig jaar geworden, sprak een der

anderen. Een mooie leeftijd... Maar rijk of arm, voor ieder komt het einde.

— En de eeuwigheid, voegde een derde er bij.

— En nu krijgen we mijnheer Karel als burgemeester, hernam Marius Van Linden. Hij woont op 't kasteeltje buiten en de boeren in 't ronde zullen tevreden zijn, dat hij nu naar de stad zal verhuizen. Ze houden niet van hem. Hij is zoo streng, en eischt altijd maar meer pacht van zijn eigen akkers. Veertien dagen geleden heeft hij Edmond Vreeze opzeg gedaan.

— Moet Vreeze weggaan uit zijn hofstedeke? vroeg Toon Valke.

— Ja, ja...

— Waarom?

— Omdat zijn zoon een paar keer in 't bosch heeft gestroopt. De jachtopzichter verraste den kapoen met drie hazen. Vreeze zegt, dat hij er niets van wist... Zijn jongen is een ondeugende gast...

— 't Is toch erg, om den vader en de moeder daarvoor van hun hof te jagen, oordeelde Toon Valke.

— En wat moeten ze beginnen? vroeg een der anderen. Er zijn geen boerderijtjes open.

— Bij anderen werken en in den winter armoe lijden, zei Marius.

Valke had de groote klok losgemaakt.

— Mannen, willen we beginnen? vroeg hij.

Op den kop van de klok zat een groote dwarsbalk. En daarop moesten de luiders trappen, drie aan elke zijde. Dan begon de klok te slingeren en te luiden. Toon Valke zag toe en gaf nu en dan de maat aan.

De klok zwaaide en bleef nog even stom. Boembonds dan de klepel. En nu galmde de bronzen stem regelmatig... en indrukwekkend...

De mannen spraken niet meer. Ze zouden elkaar onmogelijk kunnen verstaan. Zoo'n klok is een geweldige baas en deed den toren met zijn dikke muren trillen en zelfs wat meezwaaien.

Een kwartier duurde het luiden. De klok schommelde nog een tijdje en hing dan weer stil...

— Mannen, morgen, overmorgen en den derden dag, luiden we drie keer; 's morgens te acht uur, 's middags, te twaalf en 's avonds, te zeven uur, zei Toon. Voor de begrafenis moet ik nog anders krijgen.

De mannen knikten toestemmend, wenschten Toon goeden nacht en daalden de wenteltrap af.

Toon Valke moest tot morgenochtend hier blijven; hij was de torenwachter. Hij had tot taak in den nacht, elk half uur naar de vier zijden rond te kijken, of er geen brand was. Toen had men nog niet de alarmseinen en den telefoon zooals nu.

Niet prettig, zoo 's nachts alleen op een hoogen

toren zitten, en waken als anderen slapen. Maar Toon deed het gaarne. Zijn vader en grootvader hadden ook die post vervuld. En 't zou Toon veel verdriet doen, moest men 'hem ontslaan, omdat hij al vrij oud werd.

Toon ging naar zijn wachtkamertje. Het had naar de vier zijden een raam. En de wachter kon de heele stad overzien en tot ver over 't land... als 't klare dag was. Maar nu viel de avond. 't Was eind October... Toon maakte zijn kachelte aan, want de nachten waren reeds zeer frisch. Naast zijn bankje lag een hoop leer. En aan den weg hingen ordelijk allerlei werktuigen. Toon was schoenmaker, en hij werkte hier heel den nacht. Overdag sliep hij 't huis. Zijn dochter, haar man en kinderen woonden bij hem, sedert Toon zijn vrouw verloren had, drie jaar geleden.

Toon stak de lamp op. 't Licht viel door een glazen bol op zijn handen en scheen alzo sterker. En Toon begon aan zijn werk. Hij verzoold een schoen.

't Uurwerk tikte, en het leek wel het hart van den kloeken toren. Toon dacht aan den gestorven burgemeester en aan zijn zoon Karel. Ja, die zou nu wel de baas worden van de stad. Hij was de machtigste en de rijkste. Hij had al veel goederen door zijn huwelijk met een rijke dame. En nu zou hij nog hoeven en land erven. Waarom was mijn-

heer Karel zoo streng voor boertje Vreeze? Hem en zijn gezin van de hoeve verjagen om eenige hazen! Mijnheer Karel had zooveel wild in de uitgestrekte bosschen... En als Vreeze nu nog zelf gestroopt had, doch 't was zijn zoon geweest. Een vader kan niet altijd een grooten jongen beletten iets ongeoorloofds uit te halen. En 't was waar, 't gezin Vreeze kon rustiger en ordelijker zijn... Doch de ouders moesten slooven en wroeten voor acht kinderen en mijnheer Karel had geen de minste gedachte van al de moeilijkheden, die zulke menschen moesten doorworstelen... Zijn vrouw had voor de drie kinderen een huisonderwijzer, een gouvernante en nog een dienstmeisje.

— Neen, neen, mijnheer Karel mag boertje Vreeze niet van zijn hof jagen, oordeelde Toon Valke. Dat is al te erg. Wat zouden die menschen moeten beginnen! 't Ware voor hen zwarte armoede. Mijnheer Karel zal zich nog wel eens bedenken. Hij zit nu zelf in 't verdriet.

Een uurtje had Toon gewerkt, toen hij een tripelstapje op de steenen treden hoorde. Een vriendelijk gezichtje verscheen om het deurtje.

— Grootvader, ik breng uw eten! klonk een zilveren stemmetje.

— Wel, Kaatje, wat zijt ge een groote meid! sprak Toon tot zijn twaalfjarig kleindochtertje. Zoo alleen die donkere trap op.

— O, ik ken immers den weg.

— Ja, ge zijt gaarne op den toren...

Kaatje maakte een handdoek los. En daaruit kwam een pannetje te voorschijn. Toon lichtte het deksel eens op.

— Dat ruikt lekker, zei hij. Uw moeder kent mijn smaak. Ik zal 't potje nog wat op de kachel zetten.

Kaatje keek door een der ramen.

— Zooveel lichtjes in de stad, sprak ze.

— Ja, de lantaarns... En ook de lampen uit de huizen... Maar binnen een paar uur is alles donker...

— En gij zijt nooit bang, hé, grootvader?

— Wel, neen, kind! De goede God waakt ook over mij op den hoogen toren.

— Ik heb de groote klok gehoord... Er stonden veel menschen op straat te luisteren. De burgemeester is dood, hé?

— Ja, kind... En nu moeten we dikwijls luiden, omdat hij het hoofd der stad was.

Grootvader en kleindochter praatten zoo nog wat. Maar dan zei de oude man, dat het tijd was voor Kaatje.

— Ik zal u naar beneden brengen en 't poortje sluiten, sprak grootvader.

Achter elkaar daalden ze de drie honderd en twintig treden af. Kaatje telde ze, al wist grootva-

der percies, hoeveel er waren. Beneden gaf Toon zijn kleinkind een kus. Dan sloot hij met een grooten, ouden sleutel 't poortje en besteeg de lange trap. En de oude man hijgde niet. Hij was dit klimmen gewoon. Hij deed het al twee en zestig jaar, eerst met zijn vader, wel niet alle dagen maar toch dikwijls en nu reeds veertig jaar iederen avond.

Toon werkte nog wat door. Dan gebruikte hij zijn avondmaal. Daarna stak hij zijn pijp op en opnieuw arbeidde hij voort.

In de stad gingen de lichtjes stilaan uit.

De klok sloeg tien uur. Toen ging Toon Valke naar den omgang. Hij blies op een hoorn en riep:

Tien uur slaat de klok,

De klok slaat tien.

Burgers, slaapt gerust,

En zwicht u van haard- en kaarsenvuur.

Dat was al een eeuwenoude gewoonte.

De burgers gingen te bed. Maar de torenwachter werkte voort. Elk haf uur liep hij den omgang rond en schouwde over stad en omgeving.

Vroeger moest hij dan ook blazen en roepen, maar dat was afgeschaft, omdat inwoners geklaagd hadden, dat ze er wakker van werden.

II.

Burgemeester Borregrave was plechtig begra-

ven geworden. Wel een uur had de groote klok geluid. En de kerk was te klein geweest voor al het volk. Er waren ook voornamen menschen van buiten de stad gekomen.

Nu dacht ieder, dat mijnheer Karel, de zoon, dadelijk zijn vader opvolgen en burgemeester worden zou. Maar eenige dagen na de begrafenis las men met verbazing een groot plakkaat hier en daar op een muur. Daarop stond, dat toch niet altijd een Borregrave burgemeester moest zijn, en Karel voor dat hoog ambt ongeschikt was. Hij werd niet bemind door de burgers van de stad en de boeren in de omgeving. Er was een veel betere: jonker Robert van Malegem. Die zou voor ieder rechtvaardig zijn.

— Wel, wat zegt ge daarvan? vroeg Marius Van Linden aan Toon Valke, toen hij hem bij den toren ontmoette.

— Jonker Robert van Male is jaren weg geweest. We kennen hem zoo weinig.

— Maar ik hoor, dat hij een goede kerel is, die de armen helpt.

— En mij hebben ze verteld, dat hij nog al dikwijls 's avonds met een rijtuig naar huis gebracht moet worden, omdat hij te dronken is om over straat te gaan...

— Zoo! Dat is leelijker... Toch spreken veel menschen ten gunste van hem. Mijnheer Karel

wordt niet bemind.

— Ik weet het wel... Maar zal jonker Robert van Malegem beter zijn? O, ja, nu zal hij van alles beloven.

Juist kwam een lange, magere man om den hoek van den toren. Hij scheen de woorden verstaan te hebben, want opgewonden riep hij uit:

— Ja, jonker van Malegem zal beter zijn, want een slechter kerel dan Karel Borregrave bestaat er niet. Hij woont nu al in dat groote huis van zijn vader; hij heeft dan nog 't kasteeltje op den Beverberg, maar een armen kerel als ik, gunt hij geen dak boven zijn hoofd.

— Vreeze, moet ge toch verhuizen? vroeg Toon Valke.

— Ja, omdat mijn zoon een paar hazen gestroopt heeft. Net of ik zoo'n grooten jongen aan een touw kan vast leggen. Och, die hazen zijn maar een voorwendsel. Karel Borregrave kan wat meer pacht krijgen en daarom moet ik met mijn gezin van de hoeve. Zijn geldzak is nooit vol genoeg.

— Ik had gehoopt, dat mijnheer Karel medelijden zou hebben, hernam de torenwachter.

— Medelijden! Gisteren is mijn vrouw nog bij hem geweest, en ze heeft gesmeekt en geweend, maar 't hielp geen zier. Borregrave liet ze buiten zetten! vertelde Vreeze nijdig. We moeten aan

't eind van November al weg. 'k Zou den tiran wel kunnen dood slaan.

— Stil, stil, zoo moogt ge niet spreken, vermaande Toon.

— Ik kan nu in de leemen hut bij 't bosch krui-
pen, vervolgde Vreeze. En mijn kinderen uit bedelen zenden. En altijd hard gewerkt hebben!

— Dat is waar, erkende Marius Van Linden.

— Nu de oudste kinderen me beginnen te helpen, ontnemt Borregrave me het land en smijt bij me op straat. Om een beetje meer pacht, dat ik niet kan betalen. Ha, duivelszak is nooit vol. Hij met zijn groot huis in de stad en zijn kasteel op den Beverberg. 't Zou dat kasteel wel in brand kunnen steken, zoo woest ben ik.

— Stil, herhaalde Toon Valke.

Er waren meer menschen blijven staan.

— Let op uw woorden, vermaande de torenwachter. Gij meent dat immers niet.

— Hé, niet meenen! Zoo'n hartelooze kerel brengt een mensch tot wanhoop. Waar kan ik nu voor vrouw en kinderen den kost verdienen? vroeg Vreeze. Wat dorschen bij de boeren voor een klein loon. En de Winter duurt zoo lang .. Er is geen andere hoeve te huren! Mijnheer de pastoor heeft voor mij gesproken bij Karel Borregrave. 't Hielp niet! De vent heeft een steen in zijn lijf... En nu wil hij burgemeester worden, om nog

meer baas te spelen. 'k Zal overal de menschen opmaken tegen hem, dat ze jonker van Malegem kiezen.

't Was toen nog de gewoonte een burgemeester door de inwoners te laten kiezen. En de heer van 't land stelde dan meestal den verlangden persoon aan.

— Ja, beweerde Vreeze, ik zal het uitschreeuwen in de straten, hoe onrechtvaardig en wreed Karel Borregrave is. En wie weet, wat ik nog allemaal doe! Die vent maakt me nog gek!

Er kwam beroering in de stad. Burgers spraken voor en anderen tegen jongen Robert van Malegem. Deze woonde op een klein landgoed even buiten de stad. Hij was veel jaren weg geweest. En eigenlijk kende men hem weinig. Hij had den naam rijk te zijn. Hij was ongehuwd. Een knecht en een meid deden het huishouden. Er kwamen dikwijls vrienden op bezoek en de jonker ging ook veel uit. Dat zagen de bureu.

Maar 't verwonderde ieder, dat hij nu burgemeester wilde worden. Men zei, dat hij eierzuchtig was.

Zijn vrienden prezen hem overal aan. En er werd zelfs veel getwist, in de herbergen en op straat.

Vreeze hield woord. Waar hij kon, takelde hij Karel Borregrave af. Hij werd door de vrienden van jonker van Malegem dikwijls getraceerd en

dan liep Vreeze dronken rond. Dat was geheel verkeerd van hem.

Op zekeren namiddag werd Toon Valke geroepen, door een politiemann.

— Ge moet dadelijk 't hok in den toren open doen, zei deze.

— Wordt er iemand gevangen gezet?

— Ja, boertje Vreeze. Hij is dronken en scheldt en raast op mijnheer Karel Borregrave.

— Laat hem liever naar huis brengen, zei Toon medelijgend.

— Neen, de schout wil hem in 't hok stoppen en wij moeten gehoorzamen.

— Zijn vrouw en kinderen zullen ongerust zijn. De man handelt verkeerd, ik weet het, maar hij is door dat moeten verhuizen ongelukkig en wanhopig.

— 't Hok zal hem dan kalmeeren, oordeelde de politiemann.

En ongeduldig vervolgde hij:

— Kom nu rap mee, anders krijg ik van den schout op mijn kop.

De schout en een van zijn dienaren hielden Vreeze in bedwang. De dronken man stond vreeselijk te razen en wilde zich los rukken.

— 't Is op last van Borregrave, dien tiran! riep hij. De geweldenaar doet alsof hij burgemeester is. Wacht maar, ik zal hem wel krijgen!

— 'k Zou nu mijn mond houden, en anders maakt ge uw geval nog erger, sprak de schout.

— Ik houd mijn mond niet. Ik zal wel wraak nemen! dreigde Vreeze.

Onzacht werd hij in een benedenkamertje van den toren geduwd, die ook voor gevangenis diende.

De schout sloot de zware deur. Vreeze gaf er nog een schop tegen, maar hij zat machteloos binnen.

De schout behield den sleutel.

Tegen den avond kwam Karel Borregrave in het huisje van den torenwachter.

Hij zag er een trotschen man uit en hooghartig zei hij:

— Valke, gij zult Vreeze niet uit den toren laten...

— Ik? O, neen, mijnheer. Dat is de zaak van den schout, die trouwens ook den sleutel van 't gevangenhok gehouden heeft.

— Van een politieman hoorde ik, dat gij den brutalen kerel nog voorspreekt.

— Ik had medelijden met hem.

— O, gij zijt zeker ook voor jonker van Malegem!

— Ik trek me die kwestie niet aan, mijnheer Borregrave.

— Ik zou maar zeer voorzichtig zijn, waar-

schuwde mijnheer Karel. Ge zijt al oud voor uw post van torenwachter, en men zou u wel eens kunnen ontslaan als ge er nog dwaasheden bij uitbaalt.

— Ik heb alleen gezegd, dat men Vreeze beter naar huis zou laten gaan.

— Tut, tut, ik praat er niet meer over. Knoop mijn woorden in uw oor.

En verwaand ging mijnheer Borregrave heen.

— Wat een bullebak, bromde Toon Valke. Als hij burgemeester wordt, wil hij me zeker aan den kant zetten. Ik mag geen medelijden hebben met een armen kerel die van zijn hoeve wordt gejaagd. Vreeze handelt nu dwaas... Maar met een beetje barmhartigheid kan mijnheer Karel hem tot een verstandig en gelukkig mensch maken. En mij met ontslag dreigen.

— Vader, neem het liever... wat wilt ge nog elken nacht op dien akeligen toren zitten, sprak zijn dochter, de moeder van Kaatje. Ge verdient genoeg met schoenen maken en wij zijn er immers ook nog, om voor u te zorgen.

— Dat weet ik wel, kind, maar ik houd van den toren en wat me 't meest verdriet, is die onrechtvaardigheid.

Wat later begaf Toon Valke zich naar den toren.

Hij luisterde aan de deur van 't gevangenhok en hoorde Vreeze snurken...

— Hij slaapt, mompelde hij. Zouden ze hem vannacht in dat koude hok laten? Ik kan het van den schout niet gelooven.

Een uurtje nadien kwam een politieman naar boven.

— Hier is de sleutel van 't hok, zei hij. Ik heb er Vreeze uitgelaten. Ik moest hem wakker maken. En hij had weer praatjes. Als ik de schout was, liet ik zoo'n lawaaimaker tot morgen zitten.

Toon nam den sleutel aan, maar gaf geen antwoord.

— Die flauwe kerel draagt alles over aan mijnheer Karel en verdraait dan natuurlijk mijn woorden nog, dacht de torenwachter.

— Bah, hoe ge nog elken nacht hier wilt zitten, hernam de politieman.

— Ieder zijn zin, Frans.

— 'k Zou het postje aan een jongeren gast overlaten.

— Aan uw zoon, hé? Die heeft er zin in, hoor ik...

— Gij verdient toch uw kost met schoenen maken...

— Och, Frans, een oude man houdt aan zijn gewoonten.

— Hoe lang wilt ge nog torenwachter blijven?

— Dat zullen we afwachten.

Frans, de schoutsknecht, haalde zijn schouders op, bromde een « goeden avond » en daalde de trap af.

— Om zijn zoon aan mijn postje te helpen, spreekt Frans kwaad van mij bij mijnheer Karel, bromde Toon. 't Is laf en oneerlijk! Ja, ik houd van den toren en van de klokken en ik hoor gaarne den wind zoemen om mijn kloeken reus... Als ze me niet weggagen, blijf ik nog een tijdje wachten...

Toch had hij verdriet en ergernis over de bedreiging van Karel Borregrave.

— Nu kan ik Vreeze's gevoelens begrijpen, dacht Toon. En toch moet een mensch ze beheerschen... Ik zal waardig antwoorden, maar niet schelden, als mijnheer Karel me afdankt. Doch hij is nog geen burgemeester. Er zijn al veel menschen tegen hem en voor jonker van Malegem.

Toon Valke maakte zijn kacheltje aan en weldra zat hij weer schoenen te lappen... Maar vroolijk was hij niet.

Eenige dagen later was de beroering in de stad plots gestild. Er hing aan de muren weer een plakkaat. En verbaasd lazen de burgers er op, hoe jonker van Malegem hun aankondigde, dat hij geen burgemeester wilde worden.

Men vertelde, dat hij zelfs voor een tijd de stad verlaten had.

— Wat mag daar achter zitten? vroeg de een aan den ander.

Maar niemand wist het, ook de vrienden van den jonker werden er niet wijs uit.

Karel Borregrave werd tot burgemeester gekozen.

Nu hij daarover wel tevreden zou zijn, deed iemand een poging bij hem om boertje Vreeze op zijn hoeve te laten blijven. Maar het baatte niet.

— Vreeze heeft te veel op mij gescholden. En nu gaat hij vast en zeker van de hoeve! besliste de nieuwe burgemeester. Wat denkt die lomperd! Hij heeft me durven bedreigen. En 't is een wild en slordig huishouden ook!

Vreeze was woedend, toen hij hoorde, dat niets mijnheer Borregrave kon veranderen...

III.

— Grootvader, ge ziet zoo bleek, zei Kaatie. de kleindochter van den torenwachter.

— Wel, ik heb hoofdpijn, maar 't gaat wel over, antwoordde de oude man. Ik zal eens een eind wandelen en frissche lucht happen.

Doch de wandeling beviel Toon Valke niet.

Het was een der laatste dagen van November, grauw en guur.

— Vader, sprak Kaatie's moeder, tegen den avond, ge moogt niet naar den toren gaan. Bert zal vannacht wel de wacht doen.

— Tut, tut, zoo erg is het niet... en Bert werkt den heelen dag hard en heeft 's nachts zijn rust noodig. Als onze nieuwe burgemeester hoort, dat ik van mijn post weg blijf, zou hij zeggen, dat ik er niet meer voor deug.

— Iedereen kan toch eens ongesteld zijn, vader...

— Er is iemand, die mijnheer Borregrave in 't oor fluistert, dat Toon Valke oud en suf wordt.

— Frans, de schoutsknecht?

— Ja... Hij zou zijn zoon in mijn plaatsje willen hebben, en ik zal hem geen reden geven, om nog meer over mij te klappen.

Toon wou er niet van hooren van den toren weg te blijven. En op 't gewone uur vertrok hij.

Zijn dochter was toch niet gerust. Te tien uur hoorden ze haar vader blazen en roepen.

— Zoo in den guren wind, op den omgang! kloeg ze tot haar man.

— Vader zou beter zijn ontslag vragen, antwoordde Bert. Maar hij wil niet... En wat kunnen

we er aan doen!

Kaatje's moeder sliep dien nacht niet als gewoonlijk. Nu en dan schoot ze wakker en dacht dan aan haar vader op den toren... Ze verlangde naar den morgen...

Opeens ontwaakte ze weer en ze hoorde lawaai op straat. Ze stond op en kleeedde zich haastig wat aan. Dan ging ze aan de deur zien. Er liepen menschen op straat.

— Wat is er? vroeg de vrouw.

— 't Kasteel van mijnheer Borregrave op den Beverberg staat in brand! klonk het.

— En luidt de brandklok niet?

— Neen, dat vinden we ook vreemd. Toon Valke slaapt zeker.

Kaatje's moeder schrok geweldig... Vader luidde niet... en er was brand. Zou hij iets gekregen hebben? Er hing ook geen lantaarn aan den torenhoek in de richting van den brand. En dat sein moest toch gegeven worden.

De vrouw wekte haar man en vertelde 't akelig nieuws.

— Vader is vast en zeker niet wel! meende ze.

Bert kleeedde zich vlug. Hij nam den tweeden sleutel van den toren en, zoo snel hij kon, besteed hij de trap.

In 't kamertje brandde de lamp. Maar Toon

Valke lag op een matras op den vloer en sliep.

— Vader! riep Bert.

Toon opende de oogen en keek versuft zijn schoonzoon aan.

— Vader, er is brand! sprak Bert.

— Waar ben ik? vroeg Toon.

Bert zou zelf handelen. Bij brand moest een kleine klok geklept worden, want voor de groote waren er immers zes mannen noodig.

Bert trok aan het zeel, dat in dit kamertje hing. En daar klonk 't akelig gelui.

Nu scheen Toon tot bezinning te komen. Hij sprong op.

— Is er brand? vroeg hij.

— Ja, vader...

— Heb ik dan geslapen?

— Ge waart niet wel...

— O, mijn plicht verzuimd! kreunde de oude man. Laat mij trekken en hang de lantaarn uit. Waar brandt het?

— 't Kasteel van den burgemeester op den Beverberg... Er woont nu niemand op...

Bert hing de lantaarn uit. De stad kwam vol gerucht. De brandweer reed heen met de spuit... En de klok klepte voort.

Kaatje's moeder kwam ook boven, ongerust om vader. Maar ze zag hem aan 't zeel.

— Nu is er genoeg geluid, zei de vrouw.

— O, Johanna, ik was te laat! kloeg de oude man. Ik lag te slapen...

Hij liet 't zeel los en vervolgde:

— Eerst heb ik wat schoenen zitten lappen... maar ik werd zoo raar in mijn hoofd... en ik legde me wat neer, om te rusten...

— En dan zijt ge buiten bezinning geraakt, sprak Bert.

— Ik zag den brand niet! Hoe is de ramp bekend geworden?

Dat wisten Bert en zijn vrouw nog niet.

— Vader, ga mee naar beneden... ge moet naar bed, zei Johanna. Bert zal boven blijven.

De torenwachter had dringend rust noodig; en traag volgde hij zijn dochter, klagend nog, dat hij zijn plicht verzuimd had.

Bert stond op den omgang. Hij zag duidelijk de vlammen uit 't kasteel slaan. Blusschen met de kleine spuit kon niet veel helpen, ook al ware men er vroeger bij geweest.

Toen het ochtend was verliet Bert den toren. Op straat hoorde hij, dat een bewoner van een huis aan de stadsgrens den brand bemerkt en het alarm gegeven had.

— Dus werd het zoo gauw als van den toren bekend gemaakt, dacht Bert.

Hij ging in huis. Vader lag in een diepen slaap,

maar was rood van de koorts. Johanna liet den dokter komen. En deze zei, dat Toon Valke wat overspannen was. 't Zou met rust wel beteren. Er was geen reden tot ongerustheid.

Er werd druk over den brand gesproken... En er liepen rare geruchten. De schout had bewijzen gevonden, dat het vuur kwaadwillig aangestoken was. Bij de ruine, had men een petroleumkan gevonden.

En nu noemde men den naam van Vreeze... Die had zeker wraak genomen op den burgemeester door zijn kasteel in brand te steken. Hij had in dien zin gedreigd.

Tegen den middag werd Toon-Valke wakker.

— Dat slaapje heeft me goed gedaan, zei hij. Maar wat is er gebeurd? O, ja... brand... en ik zag het niet... Bert is me komen wakker schudden.

— Vader, gij waart ziek en ieder kan zijn bezinning verliezen, zei Johanna.

— Ik had gister avond hier moeten blijven...

Toon Valke wilde opstaan. Zijn dochter raadde het hem af. Maar de oude man volgde zijn zin en zette zich in zijn zetel bij de kachel.

Wat later kwam er bezoek. De burgemeester moest Toon spreken.

— Daar hebben we het al, vreesde de torenwachter.

Mijnheer Borregrave trad binnen en groette koel.

— Valke, zei hij, onlangs stondt gij bij den toren te praten met Marius Van Linden. Toen kwam Vreeze bij u. Hij was kwaad op mij en zei, dat hij wel zin had mijn kasteel op den Beverberg in brand te steken. Gij hebt hem toen nog gekalmeerd. Er waren menschen, die dat hoorden. Herinnert ge u dat?

— Ja, burgemeester... Vreeze was toen zeer opgewonden...

— Maar gij hebt duidelijk de bedreiging verstaan...

— Ja... Toch kan ik niet gelooven dat Vreeze zoo iets zou doen.

— Maar vannacht is mijn kasteel afgebrand. En vlak bij is een petroleumkan gevonden. Vrouw Vreeze heeft die als de hare herkend. Toch loochent Vreeze het vuur aangestoken te hebben. De schout doet het onderzoek en verneemt, dat de kerel mij dikwijls heeft bedreigt. Uw getuigenis is van belang.

— Burgemeester, ik zal natuurlijk de waarheid verklaren, sprak Valke. Maar 't wil er bij mij niet in, dat Vreeze zulk een misdaad zou bedrijven.

— Ik weet, dat gij den schurk voorpraat, hernam mijnheer Borregrave norsch. En nu is er nog iets... 't Was laat, voor de brandklok begon te kleppen. Frans, de schoutsknecht, heeft me verteld, dat hij den kommandant van de brandweer reeds opgeklopt had, voor hij de klok hoorde.

— Dat is waar, mijnheer de burgemeester, erkende Johanna. Wij waren ook verwonderd. Vader past altijd zoo goed op. Bert ging naar boven en zag, dat vader iets gekregen had. Vader lag in bezwijming. Bert heeft toen geluid...

— Een bewijs, dat uw vader te oud is voor de post, merkte de burgemeester op.

— Maar ieder kan eens ziek zijn, burgemeester. De brand was toch spoedig gemeld.

— Een torenwachter moet goed bij zijn zinnen zijn, bromde de burgemeester.

— In veertig jaar heb ik nooit een berisping gehad, sprak Toon Valke. En ik heb veel branden gesignaleerd... Bij hevige onweeren stond ik trouw op mijn gevaarlijke plaats... En ja, nu ben ik niet wel geweest... zoo raar in mijn hoofd... En weet ge, hoe dat kwam, burgemeester... Door het gedurig piekeren en dubben over uw bestraffing en de bedreiging mij te ontslaan. 't Is hard onbillijk behandeld te worden voor iemand, die altijd naar zijn beste weten, zijn plicht heeft vervuld. Uw vader zaliger heeft mij meermalen ge-

prezen.

— Vannacht werd er te laat geluid en wij kunnen geen suffenden torenwachter gebruiken. Ge-groet.

Onbeschoft liep de burgemeester weg.

— 't Is schande om zoo een ouden man te behandelen, kloeg Johanna.

— Hij zal me ontslaan, zei Toon neerslachtig.

— Maar dat moet de raad dan toch doen. En de heeren weten, dat gij altijd uw plicht hebt gedaan, vader...

— We zullen 't afwachten... Ik denk nu aan Vreeze. Zou hij waarlijk het kasteel in brand gestoken hebben!

— Vreeze deed in den laatsten tijd toch dwaas.

— Ja... En hij was wanhopig... Maar toch, zulk een misdaad bedrijven... 't zou vreeselijk zijn.

In den namiddag kwam de schout, om de verklaring van Toon Valke te hooren over het gesprek bij den toren.

En 's avonds werd Vreeze aangehouden. De man hield zijn onschuld vol. Zijn vrouw en kinderen weenden. 't Was een smartelijk tooneel... Vreeze werd naar een andere stad, naar de groote gevangenis gevoerd. En bijna ieder zei, dat hij toch een slechte man was.

's Avonds ging Bert naar den toren.

IV.

De burgemeester wou Toon Valke als torenwachter afdanken. De man had zijn plicht verzuimd, toen 't kasteel op den Beverberg brandde. Dat kasteel was wel verzekerd, maar er waren veel oudheden en boeken verloren gegaan, waaraan Karel Borregrave zeer gehecht was. En daarom nog te meer had de burgemeester een wrok tegen Valke. Ook kon hij niet verdragen, dat Toon boertje Vreeze voorgesproken had. En hij liet zich opmaken door Frans, den schoutsknecht, die het postje aan zijn zoon wilde bezorgen.

Maar de raad der stad wilde Toon niet ontslaan. De oude man was dien nacht ziek en bewusteloos geweest. Dat kon ieder overkomen. Toon had altijd trouw zijn werk gedaan. De raad weigerde onrechtvaardig te handelen. En Toon Valke bleef torenwachter. Johanna en Bert vroegen hem wel ontslag te nemen.

— Nog niet, zei Toon. Ik houd te veel van den toren en de klokken en van mijn kamertje.

Vreeze zat nog in de gevangenis; al loochende hij de brandstichter te zijn. De zaak zou spoedig voor de rechtbank komen. Zijn vrouw en kinderen verbleven steeds op de hoeve. Maar het

was ook nog geen eind November, den verhuistijd.

Toon Valke had weer geroepen, dat het tien uur was. Hij bleef nog wat op den omgang staan. Het was een zachte avond, wel donker,

maar niets koud. En dan kon de oude torenwachter soms mijmeren, al starend over de stad. Als hij door de bovenramen een lichtje zag, meende hij,

dat men er bij een zieke waakte en dacht hij aan zijn goede vrouw die zoo lang krank was geweest, maar liefdevol verpleegd werd door hem en Johonna.

Plots hoorde Toon een stap. Hij keek over de borstwering. Er ging iemand langs den toren. Even kwam die persoon in 't licht van een lantaarn, welke naast 't torendeurtje hing.

En Toon schrok. Hij had bemerkt, dat die man iets als een masker droeg. En in zijn hand schitterde een wapen. Toon Valke had het als in een flits bemerkt. En nu bleef die geheimzinnige kerel achter een pilaar van den toren staan.

Wachtte hij iemand af, om een misdaad te plegen?

Toon daalde de trap af. Zijn hart bonsde, niet van den spoed, dien hij maakte, maar van spanning. Stil opende Toon het deurtje en trad hij buiten. Voor eigen veiligheid had hij een schoenmakershamer meegenomen.

Er naderde door de straat nog iemand. Toon hoorde de stappen. Hij schoof langs den torenmuur vooruit. Daar bemerkte hij de loensche gedaante, die zich oprichtte. En 't was duidelijk, dat die gluiper den naderende wilde aanvallen. Plots greep Toon den sluipmoordenaar bij de schouders en trok hem achterover neer. De man slaakte een gil.

— Wat gebeurt er? vroeg de naderende per-

soon.

Toon Valke herkende den burgemeester en riep:

— Hier ligt een man, die een moord wilde bedrijven!

— Een moord! herhaalde de burgemeester. Op wien?

— Op u! snauwde de gevallen. 't Is mislukt... maar ik haat u doodelijk...

— Robert van Malegem, gij! kreet de burgemeester.

Op het lawaai kwam Bert naar buiten.

— Help me dezen kerel gevangen nemen, zei Toon.

— Wat is er dan? vroeg Bert.

— Ge zult het dadelijk hooren, help me eerst!

— Waar is de schoutsknecht, die de wacht heeft? riep de burgemeester.

Die moest daar op de markt in 't wachthuis zitten. Nog een der inwoners, door het gerucht buiten getreden, liep er om, maar vond hem niet. Hij maakte alarm. En ja, toen kwam de schoutsknecht uit een herberg. 't Was Frans, die zoo gaarne Toon Valke van plichtsverzuim beschuldigde.

Robert van Malegem werd naar de wacht geleid. En Toon nam den doek mee, dien de kerel voor het gelaat had gedragen en ook een scherp dolk.

De schout verscheen. En dadelijk werd het on-

derzoek gedaan. Toon Valke vertelde zijn avontuur.

— Gij wildet wraak nemen op mij, zei Borregrave tot den gevangene. En ik zal hier zeggen waarom. Van Malegem had vroeger mijn vader bedrogen met valsche wissels. Mijn vader kloeg hem niet aan, maar gebod hem een tijd de stad te verlaten. Later keerde van Malegem terug. Mijn vader liet hem met rust. Maar na vaders dood wilde van Malegem burgemeester worden, hij, die zijn geld verkwist en slecht leeft. Hij meende zeker, dat ik niets van zijn vroegere schurkerij kende en uit wrok wilde hij me aan den kant doen zetten. Maar ik sprak met hem over dien wissel. En ik zei, dat hij al die pogingen om burgemeester te worden moest laten varen, als hij niet tot schande wilde gebracht worden. Hij gehoorzaamde en vertrok weer. En nu toont hij, wat hij voor plannen had.

— Uw vader en gij hebben mij vernederd en ik haatte u, riep van Malegem uit. Ik wist, dat gij Donderdagsavond altijd van 't kaartspel kwam bij een vriend en ik wachtte u af, om wraak te nemen. Maar de torenwachter heeft het verhindert.

De schout dacht aan den brand van 't kasteel. En van Malegem bekende, na eenige vragen, in een vlaag van woede, dat hij den brand gesticht had. Hij wilde Karel Borregrave tot ondergang brengen. De burgemeester verweet hem zijn af-

heid de schuld op een ander te laden.

— Ge wist, dat Vreeze mij bedreigde en ge haaldet een oliekan uit zijn huis, om hem te be-
tichten van uw misdaad, zei de burgemeester.

Den volgenden dag was de stad in beroering. De vrienden van Robert van Malegem schaamden zich. De burgemeester kwam bij Toon Valke:

— Trouwe man, zei hij, had ik mijn zin gekregen en de raad u afgesteld, dan was ik nu wellicht vermoord! Ge hebt me 't leven gered. En ik ben zoo trotsch en onrechtvaardig geweest, ook jegens Vreeze. Maar nu heb ik een harde les gehad en zal ze niet vergeten.

Vreeze werd dien dag bevrijd. En hij mocht op de hoeve blijven: de burgemeester zou hem helpen om zijn gezin ordelijk en fatsoenlijk groot te brengen. Frans, de schoutsknecht, kreeg een strenge berisping. Toon Valke bleef nog drie jaar torenwachter. Toen nam hij rust en Bert en Johanna zorgden goed voor hem en van de stad genoot hij een pensioen.

Toen nog vijf jaar later de torenwachter begraven werd, luidde de groote klok zoo droevig.

Robert van Malegem zat voor vele jaren in de gevangenis. Karel Borregrave bestuurdte rechtvaardig de stad. En van pachter Vreeze had hij veel plezier.